

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 8Co/183/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1217216480
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 08. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Vičková
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2019:1217216480.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Vičkovej a členov senátu JUDr. Ondreja Krajča a JUDr. Moniky Holickej, v právnej veci žalobcu: Intrum Slovakia s.r.o., so sídlom Mýtňa 48, Bratislava, IČO: 35 831 154, zastúpeného JUDr. Jánom Šoltésom, advokátom so sídlom Mýtňa 48, Bratislava, proti žalovanému: C. S., A. B. XX, A., občan SR, o zaplatenie 339,93 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II, č. k. 11Csp/101/2017 - 58 zo dňa 05.04.2018, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom zo dňa 05. apríla 2018, č. k. 11Csp/101/2017 - 58 súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Skutkové zistenia nadobudnuté vykonaným dokazovaním po právnej stránke posúdil podľa § 497 Obchodného zákonníka, § 52 ods. 2, § 53 ods. 9, § 100 ods. 1, § 101, § 103 Občianskeho zákonníka, § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa; a dospel k záveru, že žaloba žalobcu je nedôvodná. Z vykonaného dokazovania považoval za preukázané, že predmetom konania je nárok vyplývajúci zo zmluvy, ktorá má bezpochyby charakter zmluvy spotrebiteľskej. Ďalej mal preukázané, že dňa 12.11.2013 bola medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným uzavretá zmluva, na základe ktorej bol žalovanému poskytnutý úver (pôžička). Konštatoval, že v zmysle dohodnutých zmluvných podmienok bol žalovaný povinný úver splácať v pravidelných mesačných splátkach po 20,15 eur, počnúc mesiacom marec 2014, a to vždy k 20.-temu dňu v príslušnom mesiaci. Poukázal na to, že ak bolo medzi dlžníkom a veriteľom dohodnuté plnenie v splátkach, môže veriteľ od dlžníka požadovať vždy len splnenie príslušnej splátky a v prípade, ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh (§ 565), začne plynúť premičacia doba (na zaplatenie dlhu, ktorý sa stal zročným v dôsledku nesplnenia príslušnej splátky) odo dňa zročnosti nesplnenej splátky (§ 103 Občianskeho zákonníka), inak sa premičuje každá splátka samostatne, vrátane splátok splatných do dňa zročnosti tej nesplnenej splátky, pre nezaplatenie ktorej veriteľ využil právo žiadať dlžníka o zaplatenie celého dlhu. Konštatoval, že žalovaný neuhradil naposledy splátku za mesiac máj 2014. Poukázal na ust. § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že ak z obsahu oznámenia o vyhlásení okamžitej splatnosti nevyplýva, v dôsledku nezaplatenia ktorej konkrétnej splátky veriteľ využil právo žiadať zaplatenie celého dlhu, treba vychádzať zo splatnosti tej splátky, pre nezaplatenie ktorej mohol veriteľ toto právo využiť najskôr; v tejto veci splátky splatnej 20.05.2014. Mal za to, že dňom nasledujúcim (21.05.2014) tak začala žalobcovi plynúť premičacia doba na podanie žaloby, ktorá uplynula najneskôr dňa 21.05.2016. Uviedol, že žaloba mu bola doručená dňa 31.07.2017, teda po uplynutí všeobecnej 3-ročnej premičacej doby, na ktorú je s poukazom na ust. § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. povinný prihliadať ex offo, a preto žalobu zamietol. Pre úplnosť konštatoval, že uplatnením práva veriteľa podľa § 565 Obč. zákonníka dochádza k zmene obsahu záväzku tým, že namiesto splátok je dlžník povinný zaplatiť celý zostávajúci dlh naraz; splatnosť zostávajúceho dlhu nastáva uplynutím lehoty, ktorú určí veriteľ vo výzve adresovanej dlžníkovi, avšak

okamih začatia plynutia premlčacej doby upravuje ust. § 103 Obč. zákonníka a tento okamih nie je viazaný na splatnosť pohľadávky, ktorá nastáva v dôsledku uplatnenia práva veriteľa podľa § 565 Obč. zákonníka, teda na okamih zosplatnenia zostávajúceho dlhu (ktorý závisí od vôle veriteľa), ale je viazaný na objektívnu skutočnosť, ktorou je splatnosť tej splátky, v dôsledku nezaplatenia ktorej veriteľ využil právo žiadať zaplatenie celého zostávajúceho dlhu. Uviedol, že takto stanovený okamih začatia plynutia premlčacej doby je významný aj z dôvodu, že splátky splatné do splatnosti tej splátky, v dôsledku ktorej nezaplatenia veriteľ využil právo žiadať zaplatenie celého zostávajúceho dlhu (budúcich splátok), sa premlčujú každá samostatne podľa § 101 Obč. zákonníka; splatnosť zostávajúceho (zosplatneného) dlhu (budúcich nesplatených splátok) sa riadi ust. § 103 Obč. zákonníka. Konštatoval, že uplatnenie práva veriteľa v zmysle ust. § 565 Obč. zákonníka má teda vplyv na splatnosť budúcich zostávajúcich splátok, ktoré sa stanú splatnými vyhlásením mimoriadnej splatnosti, avšak začatie plynutia premlčacej doby, je daný okamihom splatnosti tej splátky, v dôsledku nezaplatenia ktorej veriteľ využil právo žiadať zaplatenie celého zostávajúceho dlhu; táto skutočnosť vyplýva priamo zo zákona, je objektívne daná a nie je viazaná na okamih splatnosti zostávajúceho dlhu; jedná sa o objektívnu premlčaciu dobu. Uviedol, že je výsostným právom veriteľa, kedy sa rozhodne pohľadávku zosplatiť, môže tak urobiť pri prvom porušení, ale môže tak urobiť aj pri ďalších následných porušeníach povinnosti dlžníka platiť pravidelné splátky. Mal za to, že v prípade spotrebiteľských zmlúv, pokiaľ veriteľ nevyhlási mimoriadnu splatnosť a nastala splatnosť ďalšej splátky, právo vyhlásiť mimoriadnu splatnosť za predošlú splátku nezaniká, teda sa neprekluduje, pretože tomu bráni znenie ust. § 53 ods. 9 Obč. zákonníka, podľa ktorého, ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, môže dodávateľ uplatniť právo podľa § 565 najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Uviedol, že nakoľko ust. § 53 ods. 9 Obč. zákonníka je vo vzťahu k ust. § 565 Obč. zákonníka veta druhá ustanovením osobitným, ust. § 565 veta druhá sa pri spotrebiteľských zmluvách neuplatní. Konštatoval, že pokiaľ teda veriteľ vo výzve na zaplatenie zostávajúceho dlhu (v prípade spotrebiteľskej zmluvy) neuviedol, pre nezaplatenie ktorej konkrétnej splátky právo žiadať zaplatenie celého zostávajúceho dlhu využíva, keď zároveň toto právo môže využiť najskôr po uplynutí 3 mesiacov od omeškania so zaplatením ktorejkoľvek dlžnej splátky, potom treba mať za to, že právo podľa § 565 Obč. zákonníka využil v dôsledku nezaplatenia tej splátky, pre nezaplatenie ktorej mohol toto právo využiť po prvý raz, t.j. v dôsledku nezaplatenia splátky, s ktorou sa dlžník dostal do omeškania najskôr; v tejto konkrétnej veci splátky splatnej 20.05.2014. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobnému návrhu vyhovie. Namietal, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ C.s.p.). Uviedol, že ak by súd prvej inštancie správne právne posúdil premlčanie pohľadávky, použil by ustanovenie § 103 prvá veta Občianskeho zákonníka na posúdenie premlčania splátok splatných do zosplatnenia celého úveru, t.j. premlčaniu podľa tohto ustanovenia by vzhľadom na začatie sporu dňa 31.07.2017 mohli podliehať splátky splatné od 20.03.2014 do 20.07.2014. Tvrdil, že premlčanie zosplatneného celého úveru (pozostávajúceho zo splátok splatných od 20.08.2014 a nasl.) by posúdil podľa § 103 druhá veta Občianskeho zákonníka. Konštatoval, že listom zo dňa 27.08.2014 bol žalovaný upozornený na omeškanie s platením úveru a na možnosť zosplatnenia úveru v prípade nezaplatenia dlžných splátok úveru; nakoľko žalovaný dlžné splátky úveru nezaplatil, tak jeho právny predchodca (žalobcu) úver zosplatnil k 19.10.2014 pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 20.08.2014. Mal za to, že žaloba bola na súde podaná dňa 31.07.2017 a teda časť zosplatneného úveru pozostávajúceho zo splátok splatných od 20.08.2014 premlčaná nie je, keďže nárok bol na súde uplatnený v rámci plynutia 3-ročnej premlčacej doby, ktorá v zmysle ust. § 103 druhá veta Občianskeho zákonníka pre predčasne zosplatnenú časť úveru začala plynúť od 21.08.2014. Tvrdil, že ust. § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka neupravuje počiatok plynutia premlčacej doby. Konštatoval, že z predmetného ust. § 53 ods. 9 vyplýva len obmedzenie veriteľa na uplatnenie práva podľa ust. § 565 Občianskeho zákonníka žiadať zaplatenie celej pohľadávky pre neplnenie splátok, až po uplynutí troch mesiacov s omeškaním zaplatenia splátky; uvedené obmedzenie nemá žiaden vplyv na beh premlčacej doby. Mal za to, že ak by totiž mala začať plynúť premlčacia doba celého dlhu od splatnosti prvej omeškanej splátky, ako ustálil súd prvej inštancie, došlo by v rozpore so zákonom k posunutiu začatia plynutia premlčacej doby pred okamih splatnosti všetkých omeškaných splátok nasledujúcich po splatnosti prvej z nich. Podporne poukázal na uznesenie KS Trenčín č.k. 17Co/228/2016-74, ktorý totožné posúdenie začatia plynutia premlčacej doby podľa § 103 Občianskeho zákonníka pre celý zosplatnený úver od splatnosti prvej omeškanej splátky v inej právnej veci, označil za neprípustné. Taktiež oznámil, že súd

prvej inštancie žalobu zamietol na základe ustanovenia zákona, ktoré nie je v súlade s Ústavou SR. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu SR vo veci vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 11/2016, ktorým Ústavný súd SR vyslovil nesúlad ust. § 5b zo zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa s čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Žalovaný sa k podanému odvolaniu nevyjadril.

4. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v medziach uplatňovaných odvolacích dôvodov, ktorými je viazaný (§ 379 a § 380 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p. a contrario) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že predmetnou žalobou sa právny predchodca žalobcu domáhal voči žalovanému zaplatať istiny 339,93 eur s príslušenstvom ako nároku zo zmluvy o pôžičke, ktorý záväzkovo-právny vzťah súd prvej inštancie správne ustálil ako vzťah spotrebiteľský podľa § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka.

6. Po preskúmaní napadnutého rozsudku a dôvodov odvolania odvolací súd dospel k záveru, že je dôvodná námietka žalobcu voči aplikácii ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa účinného od 01.05.2014, podľa ktorého orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku, alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával. Toto zákonné ustanovenie (v čase rozhodovania súdu prvej inštancie) upravovalo postup súdu pri rozhodovaní o nárokoch zo spotrebiteľských zmlúv a súd bol povinný ex offo prihliadať na premlčanie aj bez toho, aby strana sporu vzniesla námietku premlčania. Súd prvej inštancie v súdnej veci v zmysle uvedenej právnej úpravy postupoval.

7. Dňa 27.09.2018 bol v Zbierke zákonov, č. 98/2018 uverejnený Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, č. 271/2018 Z.z., podľa ktorého ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa nie je v súlade s čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Dňom vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky stráca ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa účinnosť. Ak Národná rada Slovenskej republiky neuvedie ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa do súladu s čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, stráca po šiestich mesiacoch od vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky platnosť.

8. Odvolací súd tak zistil, že ustanovenie zákona (§ 5b zákona č. 250/2007 Z.z.), ktoré aplikoval súd prvej inštancie a ktoré by musel aplikovať v rámci svojho rozhodovania aj odvolací súd, nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, čo vyslovila najvyššia súdna autorita ústavou povolaná na rozhodovanie o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom (čl. 125 ods. 1 písm. a/ Ústavy Slovenskej republiky). Súd prvej inštancie vo veci rozhodoval na základe platného a účinného ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. v čase vyhlásenia rozsudku (05.04.2018). Vzhľadom na to, že bol Ústavným súdom Slovenskej republiky vyslovený nesúlad tohto ustanovenia s Ústavou Slovenskej republiky musela byť táto skutočnosť zohľadnená v rámci odvolacieho konania. Uvedený nález Ústavného súdu Slovenskej republiky treba vnímať tak, že ním bol vyhlásený od počiatku existujúci nesúlad napadnutého ustanovenia s Ústavou Slovenskej republiky. Nález Ústavného súdu SR - okrem toho, že je právnym dôvodom neúčinnosti nesúladného ustanovenia zákona (ex nunc, od publikovania nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky) - predstavuje tiež interpretáciu dotknutých ustanovení ústavy (v tomto prípade čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) v tom zmysle, že ich treba vykladať inak, než ich vyložil zákonodarca pri prijímaní nesúladného ustanovenia zákona (v tomto prípade to znamená, že prihliadanie na premlčanie bez námietky strany je v rozpore s týmito ustanoveniami ústavy). Súdy sú pri rozhodovaní viazané nielen zákonom, ale aj ústavou (čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Teda postup súdu prvej inštancie, ktorý v prejednávanej veci použil ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, bol síce v súlade s vtedy účinným zákonom, avšak v rozpore s ústavou,

konkrétne s ustanoveniami čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Takýto protiústavný postup (aj keď išlo o postup v zmysle zákona) predstavuje porušenie práva žalobcu na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Odvolací súd dáva do pozornosti aj uznesenie (zjednocujúce stanovisko) pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11.10.2006, sp. zn. PL z. ÚS 1/06, kde bola riešená otázka okamihu hmotnoprávných účinkov nálezú ústavného súdu a kde ústavný súd okrem iného konštatoval, že hmotnoprávne účinky nálezú vo vzťahu ku konaniam, ktoré ešte neboli právoplatne skončené, nastávajú ex tunc, teda na ustanovenie zákona, ktoré bolo v nesúlade s ústavou, sa hľadí, akoby nebolo. Vyššie uvedené závery odvolacieho súdu sú v súlade aj so závermi, ktoré vyslovil vo svojom uznesení Najvyšší súd SR sp. zn. 6 Cdo 82/2017 zo dňa 31.10.2018.

9. Z vyššie uvedených dôvodov, pre protiústavnosť ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z.z., ktoré v súdnej veci aplikoval súd prvej inštancie, nemohol odvolací súd potvrdiť napadnutý rozsudok ako vecne správny. V odvolacom konaní bolo potrebné nesprávny (hoci v tom čase zákonný) procesný postup súdu prvej inštancie napraviť. Vzhľadom na to, že súd prvej inštancie po zistení premlčania uplatneného nároku sa jeho vecnou, hmotnoprávnou dôvodnosťou nezaoberal, respektíve v tomto rozsahu nevyhodnotil vykonané dôkazy, nebolo možné vytýkaný nedostatok napraviť v odvolacom konaní zmenou napadnutého rozsudku. Preto odvolací súd musel postupovať podľa § 389 ods. 1 písm. b/ a c/ C.s.p. a napadnutý rozsudok zrušiť a vrátiť vec na ďalšie konanie. V ďalšom konaní súd prvej inštancie vyhodnotí dôkazy vo vzťahu k hmotnoprávnej dôvodnosti uplatneného nároku a jeho výške a opätovne vo veci rozhodne. V novom rozhodnutí vo veci samej súd prvej inštancie rozhodne nielen o trovách prvoinštančného konania, ale aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

10. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.). Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, alebo ak je dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou

organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).